

بِسْمِ اللَّهِ

الرَّحْمَنِ

الرَّحِيمِ

١٠٠٠ / ١٣٨٦

٩٤٧٢٧

دانشگاه یزد
مجتمع هنر و معماری
دانشکده معماری
پایان نامه کارشناسی ارشد معماری

موضوع پایان نامه:

طرحی از رویا در بیکرانه چشمهایی کوچک
(مرکز آفرینشهای هنری کودک)

اساتید راهنما:

اقای دکتر کوششگران

اقای دکتر فرحزا

پژوهش و طرح:

زمزم زمان زاده

کتابخانه اطلاعات مرکز علمی یزد
شعبه کتابخانه

۱۳۸۶ / ۱۲ / ۱۲

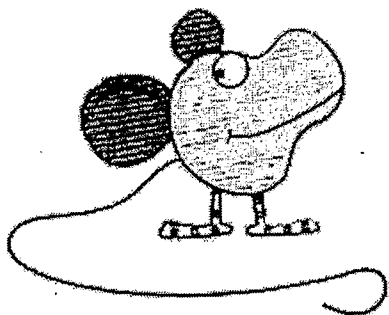
تابستان ۸۵

۹۴۷۲۷

طرحی از رویا در بیکرانه

چشمهایی کوچک

تقدیم به پدر مهربان و مادر فداکارم که تمامی لحظه های
زندگییشان را به لبخند کودکانشان بخشیدند. و بودن همیشگیشان
در کنار من موجب موفقیتم در تمام مراحل زندگی ام بوده و هست.

با تشکر از خواهر خوبم و برادران مهربانم که بهتر از همیشه مرا
درک کردند! و عاطفه عزیز که مثل یک خواهر همیشه در کنارم
بود.

و با تشکر از دوست عزیزم خانم مهندس مرضیه حاصلی که زحمات
مرا با جان و دل پذیرفت. و در آخر تشکر از دوست عزیزی که روح
بزرگش و قلب مهربانش بهترین همراه و معلم من بودند در راهی
که برگزیدم طی کنم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
۲۱	۲-۶-۲ یادگیری مهارت‌های اجتماعی.....	۳	چکیده
۲۲	۳-۶-۲ یادگیری نظام‌های زبانی	۴	هدف از انجام طرح
۲۳	۴-۶-۲ یادگیر مهارت‌های شناختی	۴	دلایل ضرورت انجام طرح
۲۴	۵-۶-۲ یادگیری راه‌های بیان خود	۴	روشن پژوهش
۲۴	۷-۲ آموزش علوم به کودکان		فصل ۱- شناخت مخاطبان پروژه
۲۵	۱-۷-۲ آموزش ریاضی به کودکان	۶	۱-۱- چپستی کودک
۲۶	۲-۷-۲ آموزش هنر و موسیقی	۸	۲-۱- خصوصیات رشد کودک
	فصل ۳- کودک از دیدگاه روانشناسی	۸	۱-۲-۱- یک سالگی
۲۹	۱-۳- تشکیل نمادهای ذهنی.....	۸	۲-۲-۱- دو سالگی
۲۹	۱-۱-۳- بازیهای نمادین.....	۹	۳-۲-۱- سه سالگی
۲۹	۲-۱-۳- استفاده از نمادهای ذهنی کودکان	۹	۴-۲-۱- چهار سالگی
۳۰	۲-۳- استدلال	۱۰	۵-۲-۱- پنج سالگی
۳۰	۳-۳- تخیل	۱۰	۶-۲-۱- شش سالگی
۳۱	۴-۳- درک کودک از هندسه	۱۱	۷-۲-۱- هفت سالگی و هشت سالگی
۳۱	۵-۳- برخی از مفاهیم مشترک بین کودکان	۱۱	۸-۲-۱- نه و ده سالگی
۳۱	۱-۵-۳- مفاهیمی از زندگی	۱۲	۹-۲-۱- یازده سالگی و دوازده سالگی
	۲-۵-۳- مفاهیم مربوط به		فصل ۲- آموزش
۳۲	مکان و زمان (یا فضا)	۱۵	۱-۲- مفهوم آموزش و پرورش
	فصل ۴- نگاهی به دنیا از روزه پنجم کودک	۱۶	۲-۲- آموزش
۳۴	۱-۴- از رئالیسم بصری تا رئالیسم ذهنی	۱۶	۳-۲- انگیزش
۳۴	۲-۴- اندازه دقت در آثار کودکان	۱۷	۴-۲- رابطه یادگیری و انگیزش
۳۵	۳-۴- ارتباط بین اشیاء و محل قرار گیری آنها	۱۷	۵-۲- مبانی برنامه‌های آموزشی دوران
۳۵	۴-۴- تعلیق در فضا		اولیه کودکی
۳۵	۵-۴- جهات و مشکلات درک پرسپکتیو	۱۷	۱-۵-۲- تعریف برنامه آموزشی
۳۵	۶-۴- قرار گرفتن کودک در متن موضوع	۱۸	۱-۱-۵-۲- کودک مبنای
۳۵	۷-۴- نمایش حرکت		برنامه‌های آموزشی
	فصل ۵- نظرگاه هنری کودکان		۱-۵-۳- ۱- مبنای برنامه‌های آموزشی
۳۹	۱-۵- شباهتها و اختلافهای بین هنر کودکان		بر اساس نظریه
۳۹	و هنر عامیانه و ساده و بدوی	۱۸	رشد انجام شده
۴۰	۲-۵- کودک و هنر انتزاعی		۶-۲- هدفهای آموزش در دوران اولیه
		۱۹	کودکی
			۱-۶-۲- یادگیری مهارت‌های جسمانی

فصل ۲- زمینهای بازی

- ۶۷..... ۱-۲-۷- زمینهای بازی
- ۶۷..... ۲-۲-۷- انواع تجهیزات زمینهای بازی
- ۶۸..... ۱-۲-۷- پل ها و پیاده روها
- ۶۸..... ۲-۲-۷- وساتل بالا رفتن
- ۶۹ ۳-۲-۷- خانه های بازی ، سکوها و برجها
- ۶۹..... ۴-۲-۷- سرسره ها
- ۷۰..... ۵-۲-۷- تاپها
- ۷۰..... ۶-۲-۷- چرخ و فلک ها
- ۷۱..... ۷-۲-۷- الاکلنگ ها
- ۷۱..... ۸-۲-۷- تخته های افقی
- ۷۱..... ۹-۲-۷- جعبه های ماسه بازی
- ۷۲..... ۱۰-۲-۷- ماریچ ها
- ۷۲..... ۱۱-۲-۷- تابلو نقاشی
- ۷۳..... ۱۲-۲-۷- فیگورها
- ۷۳..... ۱۳-۲-۷- گیاهان
- ۷۴..... ۱۴-۲-۷- آب
- ۷۴..... ۱۵-۲-۷- مکانهای خلوت
- ۷۴..... ۱۶-۲-۷- محل های نشستن
- ۷۵..... ۱۷-۲-۷- کفپوش ها
- ۷۵..... ۱۸-۲-۷- آبخوری ها
- ۷۵..... ۱۹-۲-۷- سطل های زباله
- ۷۵ ۳-۲-۷- جانمایی تجهیزات در یک زمین بازی

فصل ۸- کورک ، فضا ، معماری

- ۷۸ ۱-۸- محیط های مناسب کودکان
- ۷۸ ۲-۸- کودک و دریافت فضا
- ۷۹ ۳-۸- دریافت حسی و هوشی فضای معماری

فصل ۹- معرفی چند نمونه

- ۸۲..... ۱-۹- معرفی طرحهای خارجی
- ۸۲ ۱-۱-۹- موزه کودکان بوستون
- ۸۳ ۲-۱-۹- قصر بچه های
- ۸۳ ۳-۱-۹- موزه کودکان هوستون
- ۸۶ ۴-۱-۹- موزه بچه های هیوکو
- ۸۶ ۵-۱-۹- موزه کودک Eureka
- ۸۹ ۶-۱-۸- قصر زیر چمن

- ۴۰-۵-۳- موضوع نقاشی و شخصیت کودک
- ۴۰-۵-۴- نگرشی به دنیای رنگ
- ۴۱-۵-۵- چشم انداز تکاملی به
- ۴۱- کاربرد رنگ در کودکان
- ۴۲-۵-۶- رنگ و تخیلات کودکان
- ۴۲-۵-۷- بررسی و برون افکنی از
- ۴۲ طریق خط و فضا
- ۴۴-۸- موسیقی و نقاشی

فصل ۶- بازی

- ۴۸-۱-۶- تاریخچه بازی
- ۴۸-۲-۶- تعریف بازی
- ۴۹-۳-۶- معیارهای بازی
- ۵۰-۴-۶- فرایندهای بازی
- ۵۰-۵-۶- تئوریهای بازی
- ۵۲-۶-۶- بازیهای خودانگیخته
- ۵۲-۷-۶- بازی برنامه ریزی شده
- ۵۲-۸-۶- انواع بازی ها
- ۵۲-۱-۸-۶- بازیهای جسمی
- ۵۳-۲-۸-۶- بازیهای تقلیدی
- ۵۳-۳-۸-۶- بازیهای نمایشی
- ۵۳-۴-۸-۶- بازیهای نمادی
- ۵۳-۵-۸-۶- بازیهای تخیلی
- ۵۴-۶-۸-۶- بازیهای آموزشی
- ۵۵-۹-۶- بازی و رشد جسمی
- ۵۶-۱۰-۶- بازی و رشد ذهنی
- ۵۷-۱۱-۶- بازی و رشد اجتماعی

۱۲-۶- چگونگی فرآیند شرکت

- ۵۸..... کودکان در بازیهای اجتماعی
- ۵۸-۱۳-۶- عوامل مؤثر بازی
- ۵۹-۱۳-۶- عوامل محیطی
- ۵۹-۱۳-۶- محیط بازی
- ۶۲-۱۳-۶- هوش و استعداد
- ۶۲-۱۳-۶- عامل جنسیت
- ۶۲-۱۳-۶- نقش سن در بازیهای کودکان

۱-۱-۱-ایمنی در محوطه..... ۱۰۷

۱-۱-۱-۱-نرده های ایمن..... ۱۰۸

۲-۱-۱-ایمنی در مسیرهای حرکت..... ۱۰۸

۳-۱-۱-ایمنی در راهروها..... ۱۱۰

۴-۱-۱-ایمنی در مسیر پله..... ۱۱۱

۵-۱-۱-شرایط ایمنی پوششکف..... ۱۱۳

۶-۱-۱-شرایط ایمنی درها..... ۱۱۳

۷-۱-۱-شرایط ایمنی پنجره ها..... ۱۱۵

۸-۱-۱-شرایط ایمنی در فضاهای پیداشتی..... ۱۱۶

فصل ۱۱- آشنایی با بستر

۱-۱-۱-موقعیت جغرافیایی - اقلیمی..... ۱۲۰

۱-۱-۱-۱-موقعیت جغرافیایی کرمان استان کرمان..... ۱۲۰

۲-۱-۱-۲-موقعیت جغرافیایی شهر کرمان..... ۱۲۰

۲-۱-۲-جمعیت..... ۱۲۱

۳-۱-۲-وضعیت فضای سبز در شهر کرمان..... ۱۲۲

۴-۱-۲-اقلیم کرمان..... ۱۲۲

۱-۴-۱۲-۱-۴-۱-۲-دما..... ۱۲۵

۲-۴-۱۲-۲-۴-۱-۲-بارندگی..... ۱۲۵

۴-۱۲-۳-۴-۱۲-رطوبت نسبی..... ۱۲۵

۴-۴-۱۲-۴-۴-۱۲-بادهای محلی و غالب کرمان..... ۱۲۶

۵-۱۲-۵-موقعیت سایت پروژه..... ۱۲۷

۵-۱۲-۱-۵-تاریخچه مختصر جنگل قائم... ۱۲۷

۵-۱۲-۲-۵-موقعیت عمومی منطقه..... ۱۲۹

۶-۱۲-۶-۱-۲-علل انتخاب سایت..... ۱۲۹

۶-۱۲-۱-۶-۱-۲-حفظ هویت جنگل قائم..... ۱۳۰

۶-۱۲-۳-۶-۱-۲-استفاده از مکانی با چشم انداز های مناسب

۷-۱۲-۷-۱۲-تحلیل سایت..... ۱۳۱

۷-۱۲-۱-۷-۱۲-پوشش گیاهی..... ۱۳۱

۷-۱۲-۲-۷-۱۲-دید و منظر..... ۱۳۱

۷-۱۲-۳-۷-۱۲-دشترسی..... ۱۳۱

۲-۹-معرفی طرحهای داخلی..... ۸۹

۱-۲-۹-مرکز افرینشهای فرهنگی و هنری

کانون پرورش فکری کودکان..... ۸۹

۲-۲-۹-موزه تاریخ..... ۹۰

فصل ۱۰- رهیافتهای طراحی

۱-۱-۱-کیفیتهای عملکردی..... ۹۴

۱-۱-۱-۱-اماکن با فضای وسیع..... ۹۵

۲-۱-۱-۱-فضاهای عمومی..... ۹۵

۳-۱-۱-۱-اتاقهای کوچک در دار..... ۹۵

۴-۱-۱-۱-طاقچه ها ، سوراخ و سنبه ها ، کنج ها..... ۹۵

۵-۱-۱-۱-پله ها..... ۹۶

۶-۱-۱-۱-سطوح بالاتر..... ۹۶

۷-۱-۱-۱-برج ، خانه بالا درخت ، جای بلند..... ۹۶

۸-۱-۱-۱-عناصر ساختمانی..... ۹۶

۹-۱-۱-۱-جزئیات ضمیمه..... ۹۷

۱۰-۱-۱-۱-میلمان کودک..... ۹۷

۱۱-۱-۱-۱-اسباب بازیهای خاص..... ۹۸

۱۲-۱-۱-۱-وسایل بزرگترها..... ۹۸

۱۳-۱-۱-۱-کتابخانه..... ۹۸

۱۴-۱-۱-۱-اشپزخانه کودکان..... ۹۸

۱۵-۱-۱-۱-جای مناسب و زیاد برای نگهداری..... ۹۹

۱۶-۱-۱-۱-آوردن بیرون به درون..... ۹۹

۱۷-۱-۱-۱-بیرون و اطراف ساختمان..... ۹۹

۱۷-۱-۱-۱-بچه ها و طبیعت..... ۱۰۰

۱-۱-۱-کیفیتهای طراحی..... ۱۰۱

۱-۲-۱-۱-سمبلهای خانه..... ۱۰۱

۲-۲-۱-۱-ورودی جلب کننده..... ۱۰۱

۳-۲-۱-۱-اشکال آشنا..... ۱۰۲

۴-۲-۱-۱-روشنایی..... ۱۰۲

۵-۲-۱-۱-راحتی..... ۱۰۲

۵-۲-۱-۱-چوب واقعی..... ۱۰۳

۵-۲-۱-۱-رنگ و وارنگ..... ۱۰۳

۵-۲-۱-۱-دستشویی نه توالت..... ۱۰۳

فصل ۱۱- ایمنی

۱۲-۷-۴-توپوگرافی..... ۱۳۱

فصل ۱۱-۱- ایده های طراحی

۱-۱۳-مقدمه..... ۱۳۴

۲-۱۳-طبیعت بستری برای معماری..... ۱۳۴

۳-۱۳-طبیعت آرایه ای بر معماری..... ۱۳۵

۴-۱۳-طبیعت رهنمودی در معماری..... ۱۳۵

۵-۱۳-حرکت..... ۱۳۷

۶-۱۳-استانداردهای کودکان..... ۱۳۹

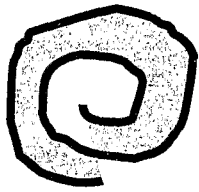
۷-۱۳-جدول برنامه ریزی فیزیکی..... ۱۴۳

۸-۱۳-فضاهای راهروها..... ۱۴۴

۹-۱۳-دستشویی و توالت کودکان..... ۱۴۴

۱۰-۱۲-اسکیسها..... ۱۴۵

۱۱-۱۲-نقشه ها..... ۱۴۷

اگر به کودکی که در روح خود داریم گوش فرا دهیم چشمهامان به
درخششش در میایند. و اگر رابطه همان را با این کودک از دست ندهیم
رابطه همان را با هستی از دست نخواهیم داد.

پایلو کویلو

خلاصه طرح :

طبیعت می خواهد کودک قبل از اینکه به بزرگسالی برسد، کودک باشد، اگر چنانچه این ترکیب را معکوس کنیم پدیده ای به بار خواهیم آورد بی بو و بی مزه و نارس که از نتیجه فشار حاصل شده است . کودکی دارای طرق اندیشه، دریافت و احساس خاص خود است . که محیط ساخته شده می تواند تاثیر زیادی در آن داشته باشد.

منظور از این طرح ایجاد محیط مناسب برای کودکان و فراهم نمودن بستر و عاملی موثر جهت تحقق قابلیت های بالقوه وجودی برای شناخت وجود شخصیتی کودک و تامین رشد کامل آنها ست . به عبارت دیگر نقش محیط فیزیکی در رشد کودک از یک سو به عنوان بستری برای شکل گیری قالب های نظری او و از سوی دیگر عاملی موثر برای پایه ریزی و گسترش داشته های ذهنی و مهارت های بدنی وی در نظر گرفته می شود.

منظور از این فضا یک محدوده سرد هندسی نیست، بلکه فضایی فعال و تاثیر گذار است که در حین آزادی سرشار از امنیت است. در تعبیری معمارگونه این مجموعه تلاشی هدفمند می باشد در تبدیل فضا از ایستایی و سکون محض به پویایی و شناوری خالص و دستیابی به نظم، در حین بی نظمی یا بی نظم در حین نظم در قالب یک مجموعه فرهنگی - آموزشی . این طرح تلاشی است جهت تحقق یافتن رویای کودکان در عالم واقعیت، پا گذاردن به دنیای جدید برای پاسخگویی به احساسات و تخیلات کودکان و نتیجتاً آشنایی با جنبه های گوناگون از علم، فرهنگ، هنر و از همه مهمتر، مهارت های زندگی، از طریق تجربیاتی مملوس، و دعوت از کودک به صحبت کردن، شنیدن، لمس کردن، نگاه کردن، و کودکانه زندگی کردن . خود حجم مجموعه تداعی کننده گیاهی است که سر از خاک بیرون زده و حرکتی ماریپیچ به سوی رشد و تعالی آغاز کرده است.

کلیه عملکردهایی که لزوماً در فضای بسته قرار می گرفت در این حجم جای گذاری شده و بقیه عملکردها که دقت شده با هماهنگی خاصی با حجم مورد نظر در کل سایت پراکنده شوند در زمینه طراحی شده اند. در واقع این نقاط پراکنده نقاط بازی بچه هاست که مهمترین مقوله آموزشی کودک به شمار می رود. در طراحی این نقاط نیز سعی شده از فرمهای آزاد و دایره بیشتر استفاده شود.

دلیل استفاده از اشکال هندسی در تشابه معنایی و معنوی این اشکال و خصوصیات روحی - روانی کودکان در سنین مختلف، بررسی کرد.

دایره به سبب مرکزیت و سیالیت فوق العاده اش، آزاد و سبکبال با تعابیر شفافش آزادانه می چرخد و معرف روح بی ریای کودک است.

با توجه به نقش عالی و با ارزشی که بازی در زندگی کودکان دارد، یکی از محورهای اصلی این پروژه بر پایه بازی استوار است .

وجود منابع پراکنده انرژی در میان سایت عامل بروز بی نظمی هایی در نظم حاکم بر مجموعه می باشد. این منابع بصورت نقاطی پراکنده در سطح سایت مطرح می شوند.

با توجه به اهداف پروژه در جهت خلق فضایی حرکت می کنیم که با نگرشی تازه به مسئله ارتباط کودک و طبیعت پردازد به عبارت دیگر در جهت خلق و ابداع سیستمی گام بر می داریم که یکی شدن و هماهنگی انسان، طبیعت و معماری در تقابل با هم منتج می گردد تا ساختارهای طرح شده در دل طبیعت و معماری در همزیستی آگاهانه به طور طبیعی بر روند یکدیگر اثر می گذارد و هندسه ساختارهای طبیعی مصنوعات معماری را تحت تاثیر قرار می دهند.

امید آنکه توانسته باشم گامی هرچند کوچک برای کودکان ایران و خصوصاً کرمان برداشته باشم .

هدف از انجام پروژه:

پرورش خلاقیت، برنگیختن کنجکاوی، تحریک کردن تصورات، تفریح و سرگرمی و آموزش به طور محسوس و قابل محصول در محیطی کاملاً "کودکانه و خلق فضایی فعال و تأثیرگذار برای رشد کودک."

دلایل ضرورت انجام طرح:

- ۱- کمبود فضایی مناسب برای رشد و پرورش ذهنی و جسمی کودک و شکل گیری مناسب شخصیت درونی او
- ۲- عدم توجه به اثرات معماری و فضای ساخته شده بر پرورش و رشد کودک.

روش پژوهش و مراحل انجام کار:

۱- مطالعات:

الف- کتابخانه ای: منابع و مآخذهای موجود در مورد روانشناسی کودک و معماری کودکان

پایان نامه های موجود در این زمینه

ب- میدانی: حضور در جمع کودکان و جمع آوری اطلاعات به طور مستقیم از فعالیت آنها

۲- بررسی نمونه های انجام شده و اجرا شده و تحقیق در مورد نکات مثبت و یا کمبوهای موجود در این بناها

۳- دسته بندی مطالعات - انجام شده و نمونه های بررسی شده استخراج نتایج مورد قبول و استفاده از آنها در

کار طراحی

۴- طراحی بر اساس اصول، ضوابط و مبانی استخراج شده

دنیای وارونه :

وارونه که نگاه کنی

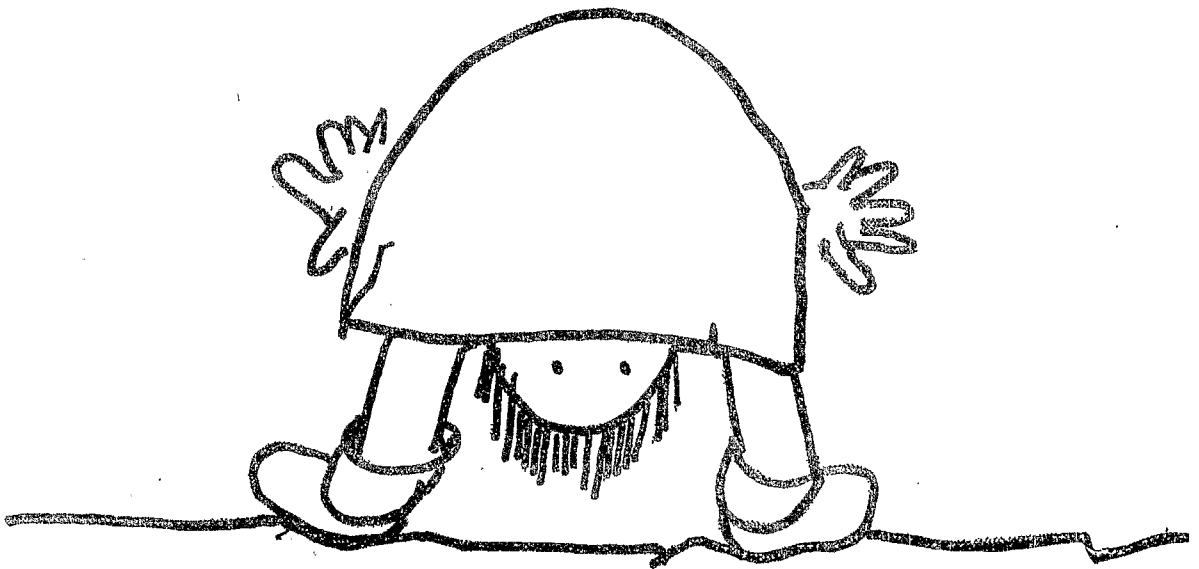
درفتها را توی هوا در حال تاب خوردن می بینی

اتوبوسها را معلق و ساختمانها را آویزان می بینی

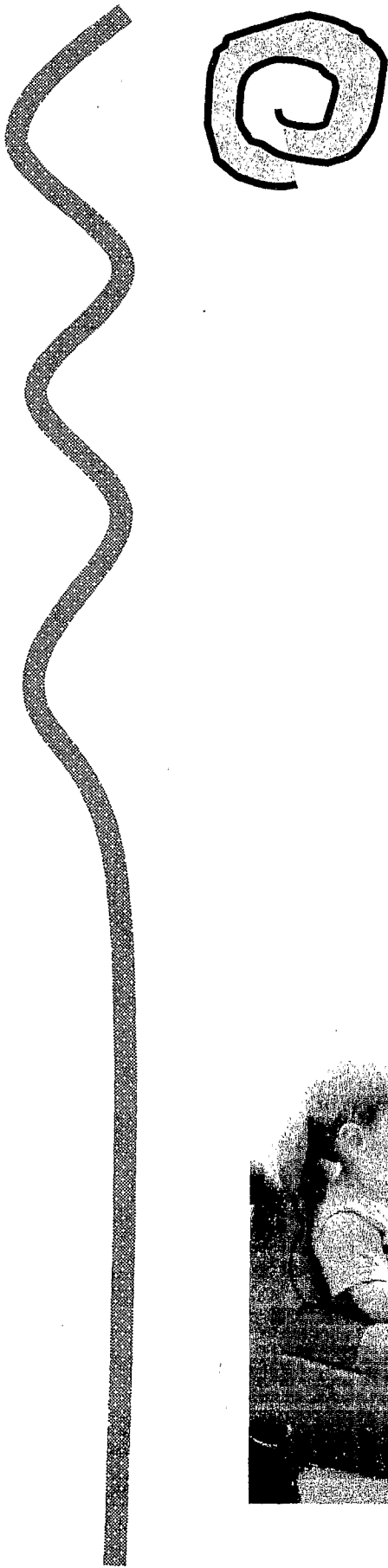
چه خوب است بعضی وقتها هم

دنیا را از زاویه دیگر ببینیم

«شک سیلوراستاین»

فصل ۱

شناخت مخاطبان پروژه

۱-۱- پیستی کودک

کودک ، ساده است اما کودکی، فراتر از ساده بودن «سادگی» را به ارمغان می آورد و سادگی «ثمره» عمق و ژرفای وجود آدمی است. و جدایی از کودکی جدایی از «تمامیت خود» است، جدایی از ریشه های خود «خود بودن» و از «خود بر آمدن» است، انسان جمله ایست که نخستین واژه اش «کودکی» است که اگر خوب بیندیشند، زندگی بزرگسالی خوبی خواهد داشت. متأسفانه ما بزرگسالان، تحمل کودکی کردن کودک را نداریم و آنها را مجبور می کنیم قبل از آنکه «کودک بودن» را تجربه کنند، به بزرگسالی برسند. اما غافلیم از اینکه اگر یک کودک در کودکی کودکی نکند، در بزرگسالی کودکی می کند. انسان تا کودک نباشد بزرگ نمی شود. تربیت کنونی کودکان تحمیلی و تصنعی است و پیش از هر چیز سعی در پنهان ساختن فطرت طبیعی کودک است، در حالیکه کودکان باید به گونه ای تربیت شوند که اقتضای طبیعت آنها است، نه آنگونه که انتظار ماست و طبیعت ما اقتضا می کند.

دوران کودکی دوران کشف تازه جهان است و این کشف براساس امکاناتی که «طبیعت» و «محیط اجتماعی» در اختیارش می گذارند صورت می گیرد. کودکان موجودات ویژه ای هستند که منحصر به فردند و هر کدام جوهره خاص خود را دارند. زیبایی خلوص، سادگی و صمیمیت یک کودک در این است که بتواند خود را آنگونه که هست بنماید.

کودکی اساسی ترین مرحله زندگی است. این دوره صرفاً تدارک زندگی بزرگسالی نیست، بلکه «خود زندگی» است.

تنها راه پختگی انسان این است که به او فرصت دهیم در دوره کودکی کاملاً پخته شود و نباید او را شتابزده وارد دنیای بزرگسالی کنیم، چون خلاقترین و پاک ترین اندیشه های یک بزرگسال، همان اندیشه هایی است که به اندیشه های کودکی شباهت دارد.

گذر از مرحله رشد، مانند بالا رفتن از پلکان یک نردبان است. همه کودکان از این پله ها بالامی روند، اما بالا رفتن از آن در همه کودکان همزمان نیست.

کودکی دوره کنجکاوی و خلاقیت است کودک دوست دارد همه چیز را تغییر دهد چون تغییر خود یک عمل خلاق است و به همین دلیل تخریب و انهدام در کودک، به دلیل شرارت نیست (غیر از موارد خاص) بلکه همانطور که گفته شد به این دلیل است که کودک مشتاق به تغییر است و «تخریب» همواره «تغییر» در پی دارد هیچ خلاقیتی بدون کنجکاوی ممکن نیست و در عین حال کنجکاوی بدون خلاقیت امکان بروز پیدا نمی کند. می توان گفت که کودکی کنجکاوانه ترین دوره عمر آدمیست، پس خلاقترین دوره عمر او نیز هست و حال باید دید چرا این کنجکاویها و خلاقیت کودک در مراحل بعدی رشد، کم رنگ تر می شود؟ برای پاسخ به این سؤال باید به سخن «سقراط» توجه کرد. او در تعریف آموزش می گوید «هدف از آموزش، ایجاد نیاز به دانستن است، نه عرضه دانسته ها. چون با ایجاد نیاز به یادگیری است که کنجکاوی کودک تحریک می شود»^{۳۱}

۳ - دکتر عبدالعظیم کریمی، کودکی بازیافته (روزنه ای به سوی پاکی) صفحه ۲۶

پس این کاهش کنجکاوی در کودکان به نحوه آموزش غلط بر می گردد . خستگی از درس به دلیل تکیه زیاد به محفوظات ، بی توجهی به مقررات و انضباط ، جدایی مدرسه از جامعه ، نبود مهارتهای اجتماعی همه از عوارض روشهای اشتباه آموزشی است که باعث نابودی رشد و خلاقیت کودک ، و طبعاً نابودی زندگی بزرگسالی او میشود . ذهن سیال و روان کودک را نباید به آموزشهای ایستا و اجباری محدود کرد . این گونه آموزشها کودک را فردی بیگانه با خود و زندگی واقعی بار می آورد .

وقتی یک کودک سعی می کند همه را از خود راضی نگه دارد ، محتاج می شود که مورد تأیید همه قرار گیرد و به خود اعتماد ندارد . وی همیشه نگران نگاههای پنهان بزرگسالانش است .

تصور کودک از خود وابسته به تجربیاتی است که از گذشته خویش اندوخته است و اینها همان چیزهایی است که دیگران در پنهان ، در مورد او گفته اند .

در حالیکه به گفته «هلوسیوس» این درست است که ما بیشتر از کودکان می دانیم اما معلوم نیست که بهتر از آنها بدانیم ۴

برای یک کودک ، کیف دانش مهم است ، نه کمیت آن ، و اگر ما بزرگسالان هم این گونه بایندیشیم هر کدام دانشمندی خواهیم بود که هر لحظه به خلاقیت دست می یابیم .

پس در این پروژه سعی بر این است که نظاره گر دنیای جدید از آنچه همه ما زمانی در آن زیسته ایم ، و احتمالاً به آن بی اعتنا بوده ایم ، باشیم

این «دنیای جدید» همان «دنیای قدیم» دوران کودکی است . دوران جاودانگی ، پاکی ، صداقت ، تازگی ، خلاقیت ، خیال پردازی ، انعطاف و صمیمیت ، و هر آنچه از جنس یکرنگی آزادی ، طراوت و شادیست . این طرح تلاشی است ، جهت تحقق یافتن رویای کودکان در عالم واقعیت ، با گذاردن به دنیای جدید برای پاسخگویی به احساسات و تخیلات کودکان و نتیجتاً آشنایی با جنبه های گوناگون از علم ، فرهنگ ، هنر و از همه مهمتر ، مهارتهای زندگی ، از طریق تجربیاتی مملوس ، و دعوت از کودک به صحبت کردن ، شنیدن ، لمس کردن ، نگاه کردن ، و کودکانه زندگی کردن . امید آنکه توانسته باشم گامی هرچند کوچک برای کودکان ایران و خصوصاً کرمان برداشته باشم .

۴- دکتر عبدالعظیم کریمی ، کودکی بازیافته (روزنه ای به سوی پاکی) صفحه ۲۷

۱-۲- نصوصیات رشد کودکان

رشد عبارتست از تاثیر متقابل فرد و موقعیتها و تاثیراتی که بر او تحمیل می شود. رشد دارای جنبه های گوناگونی است. (رشد جسمی - عاطفی - اجتماعی - ادراکی - شناختی و ...) و یکی از مهمترین مفاهیم مربوط به رشد انسجام هماهنگی جنبه های گوناگون آن است. البته این جنبه های گوناگون را می توان به منظور مطالعه از هم جدا کرد اما در هر کودک فرضی ابعاد مختلف و اساسی رشد چنان به یکدیگر مربوطند که پیشرفت در هر یک از این ابعاد بر پیشرفت در تمامی ابعاد دیگر تاثیر می گذارد. مثلاً زبان آموزی نقش موثری در گسترش روابط اجتماعی دارد و یا رشد عضلات ریز مثل چشم و دست و هماهنگی آنها با هم نقش موثر در به عینیت رسیدن تجسم خلاق آنها در کارهای دستی دارد. آهنگ رشد در مراحل سنی گوناگون متفاوت است. بدین معنی که ممکن است گاهی رشد به گونه ای یکنواخت و آهسته انجام شود و در ظاهر قبل مشاهده نباشد و گاهی نیز به گونه ای چنده تحقق پذیرد به عنوان مثال رشد جسمانی از هنگام تولید تا سالهای ۵ و ۶ سالگی بسیار سریع بوده و سپس تا ۱۰ سالگی کم می شود. اما در سالهای ۱۱ تا ۱۳ سالگی دوباره سرعت گرفته و با آهنگ نسبتاً سریع در دوره بلوغ همگام می شود.

به هر حال برای خلق فضائی مناسب برای کودکان فضائی که بتوانند ضمن لذت بردن، به تقویت مهارتهای گوناگون خود بپردازند، مطالعه جنبه های گوناگون رشد و ایجاد محیطی متناسب با تواناییهای کودکان ضروری به نظر می رسد.

مراحل رشد کودکان به طور به چند دسته زیر تقسیم می شود:

۱- دوره شیرخوارگی (از ابتدا تا یک سالگی)

۲- دوره تحرک و کنجکاوی (۱ تا ۳ سالگی)

۳- دوره آزمایش و تجربه (۳ تا ۶ سالگی)

۴- دوره بازیهای گروهی (۶ تا ۹ سالگی)

۵- دوره مهارت و چالاکي (۹ تا ۱۲ سالگی)

۶- مرحله بحرانی (۱۲ تا ۱۵ سالگی)

در اینجا، توضیحات بیشتری در مورد خصوصیات رشدی کودکان تا سن ۱۲ سالگی داده می شود.

۱-۲-۱- یک سالگی

در این دوره کودک به سخنگویی علاقه نشان می دهد. بر پاهای خود مسلط شده و در نتیجه می تواند بایستد و با کمک دیگران راه برود. به رنگهای روشن و اصوات آرام واکنش نشان می دهد، اسباب بازیهای صدا دار و متحرک را دوست دارد.

۱-۲-۲- دو سالگی

کودک در این سن به خوبی می دود و کمتر به زمین می خورد. از پله ها بالا می رود بسیار فعال و سرزنده است. می تواند سه مکعب را روی هم بگذارد و خطوط منحنی را ترسیم کند. قوه تکلم او پیشرفت کرده دائماً اسم اشیاء را می پرسد و می تواند با دیگر کودکان ارتباط زبانی برقرار کند.

۱-۱۰-۱۱- سه سالگی

وزن و قد او با سرعت افزایش می یابد ولی در مقایسه با سنین گذشته سرعت آن کمتر است. حرکت دستها و چشمها تا حدودی هماهنگ می شود. کودک در این سن بسیار فعال و پرنرژی است ولی در عین حال زود خسته می شود. مهارتهای حرکتی درشت در او پیشرفت بیشتری از مهارتهای حرکتی ریز داشته و در به کار بردن دستها، پاها و بازوان بیشتر از کار کردن با انگشتان مهارت دارد. با برداشتن پا یکی پس از دیگری از پله ها بالا می رود و برای پائین آمدن هر دو پا را روی یک پله می گذارد. می تواند برای یک لحظه روی یک پا بایستد یا اینکه روی پنجه راه برود و با هر دو پا از زمین بپرد. می تواند به راحتی بدود و ضمن دویدن موانع موجود در سر راهش را دور بزند و از وسایل و موانع گوناگون با مهارت بالا برود. سه چرخه سواری نیز در این سن آغاز می شود. کودک در ۳ سالگی به خود و فعالیتهای خود مباحثات می کند و در عین آنکه میل به رهبری دارد به کودکان کوچکتر از خود محبت نشان می دهد و گاهی نیز شخصیتی بسیار ناپایدار و بی ثبات دارد. مثلاً لحظه ای بسیار اجتماعی و ساعتی دیگر بسیار خجالتی می شود. (با توجه به این خصوصیت کودکان و همچنین حس مالکیت و احساس خصوصی بودن قضا در آنها باید نسبت به در نظر گیری فضاهای خصوصی و انفرادی نیز مانند فضاهای عمومی و جمعی اقدام شود) نسبت به خود و دیگران احساس عدم اطمینان و امنیت دارد. از حیوانات، اشخاص ناشناس و دور شدن از پدر و مادر می ترسد و به کمک و تأثیر آنها نیاز دارد و دوست دارد که تجربیات خود را برای والدینش بازگو کند. کودک سه ساله رابطه بین کل و جزء را درک نمی کند. در ذهن او همه جمادات خصوصیات موجودات جاندار را دارا هستند و فکر می کنند همه چیز ساخت دست بشر است. در این مرحله شناخت او براساس تجربیاتی است که از حواس پنجگانه آموخته است. اشیاء آشنائی را که می بیند نام می برد و به طور قابل فهم حرف می زند و جمله های کامل و صحیح را ادا می کند. به قصه گوش می کند، می خواهد قصه هایی را که دوست دارد دوباره بشنود و می تواند حکایات ساده را تکرار کند. قدرت تقلید شدیدی دارد و به وسیله واژه ها و خاطرات تجربیات گذشته را به یاد می آورد. معمولاً دو یا سه رنگ را می شناسد و نام می برد. بزرگی، کوچکی، کمی و زیادی را در رابطه مستقیم با اشیاء می فهمد ولی نمی تواند اشیاء را بر این اساس طبقه بندی کند. سوالات زیادی می پرسد و می تواند معماهای ساده و آسان را حل کند.

۱-۱۰-۱۲- چهار سالگی

سرعت، افزایش قد و وزن در چهار سالگی نسبت به ۲ سالگی کمتر می شود. کودک ۴ ساله بسیار فعال و پرنرژی است و از فعالیتهایی که باعث تحرک عضلات می شود لذت بسیار می برد. در مقایسه با ۳ سالگی هماهنگی بیشتری بین چشمان و دستان و انگشتان او ایجاد شده و در حرکاتش توازن هماهنگی بیشتر دیده می شود. با برداشتن متفاوت پاها از پله ها بالا می رود. لی لی می کند با پنجه های پا می دود و روی نوک پا می ایستد. به هوا می پرد می چرخد و تاب می خورد. از وسایل و جاهای بلند بالا می رود با سرعت سه چرخه می راند و با مهارت دور می زند به تواناییهای خود اطمینان بیشتری پیدا می کند و به بیان آنها می پردازد. نسبت به کودکان دیگر و کارهای آنان علاقه بیشتری نشان می دهد و بازیهای گروهی را دوست دارد. تمایل بیشتری دارد که با هم جنسان خود بازی کند و آنان را در اموال خود شریک می کند. دستورالعملهایی را که به گروه می دهند دنبال می کند ولی کمی هم سرکشی و مخالفت می ورزد و حتی گاهی برای نشان دادن قدرت قید ناپذیری خود